

eipiti; ni tan sols se n'adona. Si l'Inglaterra seria una figurassa europea i un dels primers fornidors del mercat d'art nord-americà; però ell és un home de poques ambicions, a part el benestar domèstic, i s'acontenta amb l'aprovació cordial i respectuosa que cada any les seves precieuses obres aconseguen al Saló de Tardor.

Lluís Mercadé, el més afrancesat entre els nostres primers pintors, està a punt d'esdevenir una firma parisenca, un dels més delicats paisatgistes de França, terra privilegiada del parisisme. Un altre nom ben català que s'obre pas a París és En Crèixams. I en escultura, ben abans que la fama d'En Gargallo, i ben després de l'anomenada gairebé mítica de Manuel Hugué, entre Clarà i Fenosa es col·loca Josep Donyac, les escultures del qual ja es fan comentar amb amor per la crítica més exigent. De l'art de Fenosa es pot dir que és d'una ingènua timidesa que plau al marxant i al col·leccionista. Altres noms barcelonins que d'uns quants anys ençà sonen bé al món artístic de París són els de Lluís Jon, de Pau Planes i de J. Ricart; aquell primer, lliurat en cos i ànima a la il·lustració del llibre goticista modern, a la bibliografia d'art anaerònic; els altres dos, dedicats així mateix a l'art de l'il·lustrador, però amb voluntat afetgegada de modernització.

Les arts aplicades catalanes han destacat, a París, ultra els il·lustradors esmentats, dos noms: el dels vidriers Sala, els revifadors, a París, del vidre d'art, i el més jove de Llorens-Artigues. Aquest no ha fet més que arribar i moldre. Unes vegades en col·laboració amb el pintor Raul Dufy, altres vegades tot sol, ha fet admi-

rar tota la ceràmica que des del començament eixí del seu forn de Clarenton.

Si una possible, però difícil avinença permetés d'agrupar tots aquests noms amb obres escollides de cada un d'ells i fer-ne pública exposició. És segur que aquest agrupament de catalans faria a París tan profunda impressió com algunes dels bons agrupaments artístics francesos, reputats per tothom com avençats, destres i sensibles a l'esperit de l'art modern. Dispersos i tot, desnacionalitzats com estan, no arriben mai a fer saber *urbi et orbi* que existeix un art català modern de valor molt estimable; però, així i tot, nosaltres no ignorem ni oblidem aquest esplet d'art nostre transplantat, sinó que ens el sabem de memòria, o bé, adoptant un gir més català, direm que ens el sabem de cor.

J. SACS.

P. S. — Un cop compaginada aquesta crònica, ens adonem de l'omissió d'alguns noms de grans artistes catalans que resideixen o que han residit a París, el primer dels quals és l'Hermen Anglada, l'esquerp pintor del colorisme decoratiu que un dia estigué a punt d'arrossegar un partit angladista en la capital de França. Després oblidàvem els tres escultors Guinó, Claret i Vives; aquests dos darrers, asseguts ja en la glòria profitosa i digna dels artistes arribats. I, per fi, oblit imperdonable, desenyàvem el nom de Joan Miró, aquest pintor que, gairebé un infant, tot just desembarcat a París, ja es féu un rotllo, no ja d'admiradors, sinó àdhuc d'adeptes del seu art infantilista, avui dia convertit en ídol de l'escola pietòrica surrealista, la liquidadora de tots els cubismes, futurismes, expressionismes, dadaïsmes i d'altres *rapinismes*.

Un llibre d'En Comorera

Joan Comorera és un català resident a Buenos Aires, periodista i literat. Afiliat al partit socialista, dins d'aquesta agrupació política desenvolupa les seves activitats per mitjà de la paraula i de la ploma. "La Vanguardia", orgue del socialisme argentí, el compta com un dels seus millors redactors i el partit en general, té amb En Comorera un propagandista formidable, de cultura vasta i de convicció profunda. Com escriptor, Joan Comorera ha publicat dos llibres: "La trágica ignorancia española" i "El Abuelo: Libro del hogar y de la Escuela", recentment aparegut i a ran del qual són escrites aquestes ratlles.

L'últim llibre d'En Comorera, que porta un pròleg del doctor Nicolàs Repetto — diputat argentí, fundador i dirigent del partit socialista, — i és il·lustrat pel dibuixant català Miquel Rahola, és de caràcter didàctic. Distribuït en breus capítols, cada un dels quals és un assumpte determinat, el seu contingut, dintre la varietat temàtica, forma una unitat de conjunt admirablement reeixida.

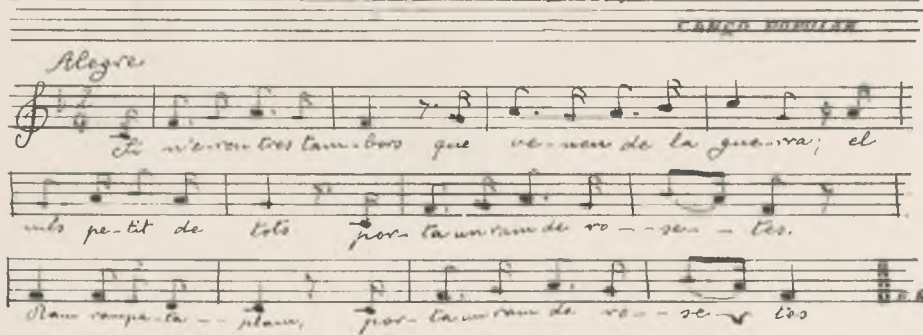
En Comorera ha embestit el problema de l'ensenyament i ha demostrat que no és novici en aquests difícils afers. Presenta els temes en forma anecdòtica i en diàlegs vivissims, i això fa que la lectura sigui menys àrdua i no embafi el lector, perill aquest del qual no tots els escriptors es salven, sobretot en temes escolars. Més que un llibre per a infants és escrit per a bon règim i orientació de pares i mestres en el punt més difícil de l'home: aquell en què ha d'atresorar-se intel·lectualment el petit per tal d'encarar-se amb èxit amb els problemes que comporta la vida.

Grans i petits, però, fruïran amb el llibre d'En Comorera, el qual conté una deu d'ensenyanes i de sanes orientacions.

Llegint la prosa fàcil i substancial de Joan Comorera hom sent recança de que aquest escriptor tan notable no empli el propi idioma. Ens fem càrrec de l'ambient i les circumstàncies en què s'haurà produït la formació intel·lectual de l'autor de "El Abuelo", però nosaltres que havem tingut el goig, aquests últims anys, de conèixer l'amistat d'En Comorera, perquè amb ell havem actuat a l'Argentina per la llibertat nacional de Catalunya, i sabem la catalanitat massissa del seu esperit, ens atrevim a demanar al director de "Nación Catalana" que provi d'escriure en català, per major glòria seva i en homenatge a l'espernerós idioma de la nostra pàtria.

N.M.

ELS TRES TAMBORS

Si n'eren tres tambors:
que venen de la guerra;
el més petit de tots
porta un ram de rossets.
Ram, ram, rataplam.
porta un ram de rossets.
—La filla del rei n'és
al balcó que es passeja.
—Vina, vina, tambor,

dō'm aquestes rossets.
—Ram, ram, rataplam,
dō'm aquestes rossets.
—No us donaré jo el ram
si no em deu l'amoreta.
—L'haven de demanar
al pare i a la mare.
Ram, ram, rataplam,
al pare i a la mare.